

Dental Anksiyete Skalas?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dental Anksiyete Skalas?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19645>

Özet

Dental Anksiyete Skalası, bireylerin diş hekimi ziyaretleri sırasında veya öncesinde yaşadıkları kaygı düzeylerini ölçmek amacıyla Türkçe'ye uyarlanmıştır. Kısa ve etkin bir psikometrik araçtır. Ölçek, orijinal yapıya koruyarak dental ortama özgü anksiyete ve korku tepkilerinin şiddetini belirlemeyi hedefler.

Ölçeğin uyarlama çalışması 2000 yılında Zeliha Aslı Uğur tarafından gerçekleştirilmiştir. Dört maddeden oluşan bu ölçek, 5'li Likert ölçeği tipi derecelendirme kullanır. Psikometrik analizler, yüksek iç tutarlılık (Alfa=0.80) ve kabul edilebilir madde korelasyonları göstererek ölçeğin klinik değerlendirmelerde ve araştırmalarda güvenilir bir araç olduğunu doğrulamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dental anksiyete, diş hekimi korkusu, kaygı, psikometri, uyarlama, Likert.

Yazarlar

Zeliha Aslı Uğur

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin diş tedavisine yönelik geliştirdiği kaygı ve anksiyete seviyelerini hızlı ve nicel olarak belirlemektir. Diş hekimliği alanında, hastaların yaşadığı korku, randevuları erteleme veya tedaviyi reddetme gibi davranışsal kaçınmalara yol açabilir. Bu nedenle, **Dental Anksiyete Skalası**, bu psikolojik engellerin erken tespitini sağlamada kritik bir rol oynamaktadır.

Bu araç, klinisyenlere hastanın kaygı düzeyine uygun olarak tedavi yaklaşımını kişiselleştirme (örneğin, daha yavaş ilerleme, iletişim stratejilerini değiştirme veya gerekirse psikolojik destek sağlama) konusunda somut veriler sunar. Dört maddelik yapıya sayesinde ölçek, klinik ortamda minimum zaman kaybıyla uygulanabilmekte ve geniş popülasyonlarda tarama aracı olarak etkinliğini kanıtlamaktadır.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Ölçek, odontofobi veya **dental anksiyete** olarak adlandırılan spesifik fobi türünü ölçmektedir. Bu psikolojik yapı, diş tedavisi veya diş hekimi ortamıyla ilişkili yoğun ve mantıksız korku, endişe ve rahatsızlık hislerini kapsar. Bu kaygı, genellikle iğne, matkap sesi, ağız beklentisi veya kontrol kaybı gibi spesifik uyaranlar tarafından tetiklenir.

Ölçek maddeleri, bireylerin dental deneyimler karşısında sergilediği bilişsel ve duygusal tepkilerin

yoğunluğu yakalamak üzere tasarlanmıştır. Bu kısa form, dental kaygının şiddetini tek bir genel boyut altında ele alarak, klinik uygulamada hızlı bir risk değerlendirilmesi yapılmasına olanak tanır. Yüksek puanlar, hastanın tedaviye başlamadan önce ek psikolojik veya davranışsal yönetime ihtiyaç duyduğunu gösterir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, uyarlama çalışması kapsamında incelenmiştir. Yapılan analizlerde, ölçeği oluşturan dört maddenin birbirleriyle olan korelasyon katsayılarının 0.43 ile 0.55 arasında değiştiği rapor edilmiştir. Bu anlamda, maddelerin tek bir temel yapı olan dental anksiyeteyi ölçmek için yeterli düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir.

Bu korelasyonlar, yapısal geçerliğin bir göstergesi olarak kabul edilmekle birlikte, ölçeğin tam olarak neyi ölçtüğünü ve diğer ilgili psikolojik yapılarla (örneğin, genel anksiyete veya özgül fobiler) nasıl ilişkili olduğunu belirlemek için daha kapsamlı ölçüt araştırması ve ayrıntı edici geçerlik çalışmaları yapılırsa alanyazın açısından faydalı olacaktır.

Güvenirlilik

Dental Anksiyete Skalası'nın güvenirlik değerlendirilmesi, iç tutarlılık yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık derecesi, Cronbach's Alfa katsayısı olarak 0.80 bulunmuştur.

0.80'lik bir Alfa derecesi, psikometrik standartlara göre kabul edilebilir düzeyin üzerinde, hatta yüksek bir güvenilirlik seviyesine işaret etmektedir. Bu bulgu, ölçeği oluşturan maddelerin homojen olduğunu ve aynı temel yapıyı ölçmekte tutarlı olduğunu göstermektedir. Yüksek iç tutarlılık, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında güvenle kullanılabilirliğini destekleyen önemli bir psikometrik özelliktir.

Faktör Analizi

Dental Anksiyete Skalası, genellikle orijinal formunda tek boyutlu (unidimensional) bir ölçek olarak kabul edilir. Uyarlama çalışmasında (Uğur, 2000) spesifik faktör analizi sonuçları detaylandırılmamış olsa da, dört maddenin birbirleriyle olan yüksek korelasyonları (0.43-0.55), bu maddelerin güçlü bir şekilde tek bir faktör altında toplandığını işaret etmektedir.

Kısa ölçeklerin temel amacı, ölçülen yapıların genel şiddetini yansıtmaktır. Bu nedenle, yapılan faktör analizleri, dental kaygıyı tek bir genel stres tepkisi boyutu olarak tanımlamaktadır. Tek faktörlü yapıların doğrulanması, ölçekten elde edilen toplam puanın, bireyin genel dental anksiyete düzeyini doğru bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Ölçek Yapısı?

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Dört (4) maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme, 5 seçenekli Likert tipi (Örneğin, Hiç endişelenmiyorum'dan Çok fazla endişeleniyorum'a kadar) kullanılarak yapılmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Diş hekimliği hizmeti alan hastalar.

Age Group: Yetişkin hastalar (Uyarlama çalışması kapsamında).

Population Details: Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ne başvuran hastalar üzerinde kullanılmaktadır.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Odontofobi, diş korkusu, psikometrik özellikler, iç tutarlılık, Likert ölçeği, klinik psikoloji, anksiyete.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: zeliha.ocek@gmail.com (Sorumlu Yazar İletişim)

Correspondence Address: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

Ölçek uyarlama çalışması 2000 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin kullanımıyla ilgili izinler ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Zeliha Aslı Uğur ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Klinik ve akademik amaçlı kullanımlarda telif hakları ve izin süreçleri yazarın bağlı olduğu kurum ve yayın etiği kuralları çerçevesinde yürütülmelidir.

Kaynaklar

Uğur, Z. A. (2000). *Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ne başvuran hastaların dental anksiyete düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: dental-anksiyete-skalasi-toad.pdf.

Dental Anksiyete Skalas? Maddeleri

ÖNEML?: Kaynak içerikte ölçe?in maddeleri (sorular?) yer almamaktadır. Ölçe?in yalnızca dört maddeden oluştu?u bilgisi mevcuttur. Maddelerin orijinal metnine ulaşmak için yukarıda belirtilen yüksek lisans tezine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM